

РЕЦЕНЗИЯ

**От проф. д-р Даниела Кирилова Дженева – АМГИИ-Пловдив
на дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен
„доктор“**

Автор: Васил Атанасов Колев

**Тема: „Методология в управлението на проекти и особеностите и в
арторганизациите“**

Научен ръководител: доц. д-р Живка Бушева

Предложеният за рецензиране дисертационен труд на Васил Колев е озаглавен „Методология в управлението на проекти и особеностите и в арторганизациите“. Избраната тема предизвиква интерес с това, че поставя актуални въпроси относно възможностите за проектно финансиране на различни по структура и управление арторганизации. Проведеният теоретичен анализ по темата констатира липсата на стройна методология в тази насока и доказва необходимостта от научен, а не хаотичен подход при прилагането и в практиката. Именно несъответствието между глобалните възможности за подобен род финансиране в съвременния свят и различните видове затруднения /вкл. нормативни/ пред артмениджърите у нас мотивира докторанта при избора на разработваната проблематика.

Очевидно е, че той познава състоянието на проблема и темата на дисертацията кореспондира с образованието и професионалната му реализация.

Васил Колев е магистър по мениджмънт и преподава дисциплини, свързани с управление и изпълнение на проекти. Професионалните му компетенции са добра основа за работата върху научната разработка, още повече под изключително вещото ръководство на доц. д-р Живка Бушева, утвърден специалист в областта на артмениджмънта. Освен добрата теоретична подготовка и научния подход при изследването, кандидатът демонстрира академичен стил на изложението с ясен и точен изказ.

Дисертационния труд е в обем от 201 страници и е конструиран в увод, три глави, изводи и обобщение. Използваната литература наброява 60 заглавия и е прецизно отразена в текста. Приложенията включват анкетна карта за емпирично изследване, нормативни актове относно управлението на средства от фондовете на ЕС, вкл. закони, наредби и ПМС-та на Р. България, както и Регламенти на ЕС.

Представен е и Автореферат, който отговаря изцяло на съдържанието на дисертационния труд и адекватно и аналитично отразява основните положения, изводи и приноси. Приложен е списък с шест научни публикации, свързани с темата на разработката.

В Увода авторът обосновава избора на основната тема със състоянието на културните институти у нас. В тази връзка той констатира: *„Новата ситуация изисква от арторганизациите и техните мениджъри да разширят сферата на своите знания и умения в нова посока – разработване и управление на проекти.“* Формулира основната цел на изследването със стремежа да бъдат установени основните трудности пред тях, както и насоките за преодоляването им. Във връзка с това дефинира 6 основни задачи, унисонното решаване на които би довело до доказване на тезата на автора за необходимостта от целенасочен подход за разработване и управление на проекти в арторганизациите.

Конкретизира обекта и предмета на изследването. Посочва използваните четири основни метода за тази цел.

В Първа глава, озаглавена „История и теория за управлението на проекти, авторът разглежда управлението на проекти в ретроспективен план, като отделя специално внимание на проектно финансиране. Проследява историческото развитие на „управлението“ на проектите от Древността до наши дни. Еволюцията на тази дейност той формулира по следния начин: *„В управлението на проекти през годините трябва да се разглеждат хронологично не само факторите, но и различните инструменти, техники, създаването на организации, споделящи опит и обучение, както и методологиите, които са прилагани и са се наложили като работещи практики.“*

Следва обстойно изложение, свързано с класиците в тази дейност и техните приноси от началото на XX век до днес. Започва от 1908 г. и Анри Файол като анализира неговите дейности и принципи на управление и стига до извода, че те са основополагащи за съвременния мениджмънт, вкл. и в сферата на изкуството. Следва хронология на 18 утвърдени методи, свързани с развитието и институционализацията на управлението на проекти като последния сегмент е свързан с стандартизацията по ISO и визира 2012 година.

Докторатът отделя специално място на меценатството и финансирането на изкуствата през Ренесанса като прави аналогия със съвременните конкурсно-проектни принципи. Разглежда моделите на управление на изкуствата през Новото време XVII-XIX век и изкуството на XX век. За България прави обзор на процесите при различните видове държавно управление за определени исторически периоди. Завършва с приемането ни в Европейския съюз и

произтичащите от това нови условия за проектно финансиране на арторганизациите.

Във Втора глава „Методология в управлението на проекти“ докторантът прави задълбочено теоретична разработка по проблемите, свързани с управлението на проекти, които имат характер на константна, предвид рестриктивните изисквания по тяхното изпълнение. Той разделя икономическите дейности на всяка организация на текущи и проектни и прави изводи относно основните им характеристики и цели. В зависимост от формата на финансиране разделя проектите на вътрешни и външни. Анализира отделните фази на проекта, които от своя страна обуславят „жизнения“ му цикъл. В тази връзка прави извод, че цикъла на проекта е модел на отделните фази в развитието му, и че различните институции предлагат разнообразни модели в зависимост от сферата им на дейност и управленските им методи.

Следва детайлно разглеждане на подхода на „Логическата матрица“ като основен инструмент на екипа, разработващ проект. Докторантът анализира всеки етап по отделно, като умело съчетава цитати от утвърдени автори със собствените си съждения относно резултатното разработване и управление на проекти.

В Трета глава „Приложение и управление на проекти в арторганизациите“ авторът ни запознава с изчерпателното проучване на проблема. За целта той провежда емпирично изследване върху широка гама от арторганизации, занимаващи се с изкуство, но различни по статут финансиране и управление. Включени са държавни културни институти – Оперно-балетен театър, драматични и куклени театри. От общинските структури на страната са избрани

фолклорни ансамбли от различни региони, драматичен и драматично-куклен театър със статут на открита сцена и Обединена общинска школа по изкуствата. От частната форма на управление са проучени Професионална танцова формация, Културен център, стопанисващ на концесия археология от национално значение, кандидат за индикативния списък на ЮНЕСКО и не на последно място по обществена значимост „Международен музикален фестивал“, финансиран на проектен принцип от Държавата, Столична община и частни донори.

Това представително многообразие доказва стремеж на докторанта да вникне дълбоко в проблематиката с цел утвърждаването на конкретни методики за разработване и управление на проекти в изкуството.

За целта на настоящото емпирично изследване е създадена карта, включваща 29 въпроси, подредени в 4 основни групи, касаещи: статута на арторганизацията, опита с проекти по видове, източниците на финансиране и възникването на вероятни проблеми при разработване и управление на проекти. Отговорите на мениджърите на проучените арторганизации са систематизирани в 9 таблици по приоритети. Анализът на тези резултати е довел до извода, че: *„Арторганизациите в нашата страна все още нямат натрупан достатъчен опит и знания в работата по проекти въпреки обективно съществуващите реални условия за финансиране от страна на различни фондове и програми“*

Важен извод е, че разработването и управлението на проекти трябва да се извършва целенасочено и адекватно от подготвени вътрешни специалисти, отговарящи за съответната дейност и познаващи добре възможностите на конкретната арторганизация. Докторантът се спира и на екипната работа като условие за успех на проекта. По този начин от една страна се доказва наличието

на капацитет в тази област, а от друга се увеличава ефективността на вложените усилия, знания и труд на целия екип.

В заключение след анализите и обобщенията по разработваната проблематика докторантът констатира, *„че в съвременната арторганизация наличието на специалисти по разработване и управление на проекти вече е необходимост“*.

Изведените от него научни приноси ясно и точно отразяват постиженията на настоящия дисертационен труд в две направления, както в теоретична, така и в практико-приложна насока. Резултатите убедително могат да се използват при обучението на артмениджъри и утвърждаването на добри практики по отношение на проектното финансиране на културните институти у нас.

Въз основа на представеното ни задълбочено научно изследване, с доказани теоретико-приложни приноси, както и цялостната професионална и образователна дейност на Васил Колев си позволявам да препоръчам на уважаемото Научно жури да му присъди образователната и научна степен „доктор“.

14.05.2018 г.

Рецензент:

/проф. д-р Даниела Дженева/